Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดมหาสารคาม*

Factors Effecting on the Accounting Efficiency of the Saving Group for Production Credit in Maha Sarakham Province

พิมพ์พิศา วรรณวิจิตร (Pimpisa Wannawichit)**
ปวีนา กองจันทร์ (Paweena Kongchan)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัยและอำเภอนาเชือกจำนวน 44 กลุ่ม เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบประเมินประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี และใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมานเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสมการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ทางด้านบัญชี และความเข้าใจในขั้นตอนการทำบัญชีของผู้จัดทำบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยปัจจัยด้านความรู้ทางด้านบัญชีของผู้จัดทำบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ และปัจจัยด้านความเข้าใจในขั้นตอนการจัดทำบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ ที่ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซ็นต์ ส่วนปัจจัยด้านประสบการณ์ในการทำบัญชี ด้านการฝึกอบรมทางด้านบัญชีของผู้จัดทำบัญชี และด้านหน่วยงานกำกับดูแล ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ อย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า หากผู้ทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อ

---

* บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดมหาสารคาม

The Article Submitted for identifying factors that affect the accounting efficiency in the saving group for production credit in Maha Sarakham province.

** นักศึกษาบัญชีมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Students of the Master of Accounting Program in Faculty of Business Administration and Accountancy at Khon Kaen University

*** อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ปวีนา กองจันทร์ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น, โทรศัพท์ 043 202-401 ต่อ 48042, e-mail: kpaweena@kku.ac.th

Major Advisor: Dr.Paweena Kongchan. Accounting Department in Faculty of Business Administration and Accountancy at Khon Kaen University

การผลิตมีความรู้ด้านการบัญชีเป็นพื้นฐาน และมีความเข้าใจในขั้นตอนการทำบัญชี จะส่งผลให้การจัดทำบัญชีมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ : การจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

Abstract

This study aims to identify factors that affect the accounting efficiency in the saving group for production credit in Maha Sarakham province. The sample, used in this study, is the 44 saving groups for production credit in Phayakkhaphum Phisai and Na Chueak district. Questionnaires and evaluation of accounting efficiency are used for data collection. Descriptive statistics and interferential statistics are used for data analysis. Pearson's Correlation Coefficient and Multiple Regression Analysis are used to test hypotheses.

The study found that knowledge of accounting and the understanding of the accounting preparation process affect the accounting efficiency of the saving group for production credit. The knowledge of accounting is in positive relationship to the accounting efficiency at the confidence level of 95 percent. The understanding of the accounting preparation process is in positive relationship to the accounting efficiency at the confidence level of 99 percent. The experience of the accountants, training for accountants and the related regulators have no relationship to the accounting efficiency significantly. The results indicated that if the accountants of the saving group for production credit have a fundamental accounting knowledge and understand the accounting preparation process, these will contribute to the accounting efficiency.

Keyword : The Accounting for The Saving Group for Production Credit, The Accounting Efficiency, The Saving Group for Production Credit

บทนำ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เริ่มจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนมีแหล่งเงินทุนสำหรับประกอบอาชีพ มีเงินออม และพึ่งตนเองได้ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2557ก) จากฐานข้อมูลกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตปี พ.ศ. 2557 พบว่า มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพิ่มขึ้นทั่วประเทศจำนวน 25,937 กลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 3,818,570 คน และมีเงินสัจจะสะสมจำนวน 29,744 ล้านบาท (กรมการพัฒนาชุมชน, 2557ข) ด้วยมูลค่าเงินสัจจะสะสมที่หมุนเวียนอยู่ในระบบจำนวนมาก การกำกับดูแลและควบคุมการดำเนินงานของกลุ่มให้มีความโปร่งใส ถูกต้อง และครบถ้วนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนด

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

แนวทางการดำเนินงานของกลุ่มไว้อย่างครบถ้วน ทั้งในเรื่องการบริหารจัดการ การจัดทำเอกสารทางการเงิน การจัดทำบัญชี การกู้ยืมเงิน และการจัดทำกิจกรรมเครือข่าย โดยให้สำนักงานพัฒนาชุมชนประจำจังหวัดทำหน้าที่สำรวจและประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มเป็นประจำทุกปี

แต่จากผลการสำรวจข้อมูลการดำเนินงานในปี 2557 พบว่า 54% ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงและพอใช้ โดยเฉพาะข้อปฏิบัติในเรื่องการจัดทำเอกสารทางการเงินและการทำบัญชีส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง (กรมการพัฒนาชุมชน, 2557ข) หากกลุ่มไม่สามารถจัดทำบัญชีได้อย่างถูกต้อง กลุ่มจะขาดข้อมูลในการวางแผนเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดจากการดำเนินงานได้ทันท่วงที และนำไปสู่การเลิกดำเนินงานในที่สุด ซึ่งในปีเดียวกัน มีจำนวนกลุ่มออมทรัพย์ที่ปิดตัวลงทั่วประเทศ 81 กลุ่ม ในจำนวนนี้เป็นกลุ่มออมทรัพย์ในจังหวัดมหาสารคามถึง 63 กลุ่ม (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม, 2557)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ประสิทธิภาพของการจัดทำบัญชีของสถาบันการเงินชุมชน อย่างเช่น กองทุนหมู่บ้านและวิสาหกิจชุมชน ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้ทำบัญชี (ชัชชญา ภูวปริยาธร, 2553; ธิดาพร อินชุม, 2554; ขวัญชนก ห่านนิมิตกุลชัย, 2556; สรัชนุช บุญวุฒิ, 2558; นันท์นภัส ธีระอกนิษฐ์ และ อรวรรณ นิ่มตลุง, 2556; ธีรศักดิ์ แช่มช้อย, 2557; นภาพร เคลื่อนเพชร, 2557; และหทัยกาญจน์ วงศ์เรือง, 2558) และการสนับสนุนจากหน่วยงานกำกับดูแล (ชัชชญา ภูวปริยาธร, 2553; ขวัญชนก ห่านนิมิตกุลชัย, 2556 และ สรัชนุช บุญวุฒิ, 2558) หากสามารถระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้ คณะกรรมการกลุ่มและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาการจัดทำบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความยั่งยืนให้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย และอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัจจัยส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

1. ประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี (Accounting Preparation Efficiency) ถือเป็นตัวชี้วัดระดับคุณภาพแสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติงานทางด้านบัญชีนั้น ดำเนินไปด้วยความรับผิดชอบ เอาใจใส่ โดยใช้ทักษะความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อให้การนำเสนอข้อมูลในงบการเงินมีความถูกต้องน่าเชื่อถือและทันกาล (กิตติศักดิ์ มะลัย, 2557) ปัจจัยสำคัญที่บ่งชี้ถึงประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชี ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจได้ (Understanding) ด้านความเชื่อถือได้ (Reliability) ด้านความครบถ้วน (Completeness) ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relates to Decision) และด้านความทันเวลา (Timely) (สภาวิชาชีพบัญชี, 2547)

ดังนั้น ในการกำหนดแนวทางในการประเมินประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ จึงใช้ปัจจัยบ่งชี้ประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชี 5 ด้านนี้

ในการประเมินประสิทธิภาพของการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จะยึดตามคู่มือแนวทางการดำเนินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สำนักพัฒนาทุนและองค์กรการเงินชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน พ.ศ. 2557 (กรมการพัฒนาชุมชน, 2557ก) ซึ่งระบุว่ากลุ่มออมทรัพย์ จะต้อง (1) จัดทำทะเบียนต่างๆ ประกอบด้วย ทะเบียนสมาชิก ทะเบียนคณะกรรมการ ทะเบียนคุมคำขอกู้ ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว ทะเบียนคุมเงินสัจจะสะสม และทะเบียนคุมเงินทุนอื่นๆ (2) จัดทำและจัดเก็บเอกสารหลักฐานทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการรับและจ่ายเงิน ได้แก่ สัญญากู้ยืมเงินและคำขอกู้ ใบเสร็จรับเงิน ใบสำคัญจ่าย และเอกสารจากธนาคาร (3) จัดทำบัญชีหลัก ได้แก่ สมุดบัญชีเงินสด สมุดบัญชีรายวันรับ สมุดบัญชีรายวันจ่าย และ (4) จัดทำงบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงิน และรายงานสถานะทางการเงินต่อคณะกรรมการและสมาชิกปีละ 2 ครั้ง พร้อมทั้งติดประกาศไว้ ณ ที่ทำการกลุ่ม และรายงานต่ออำเภออย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง อย่างครบถ้วน ดังนั้น หากกลุ่มออมทรัพย์สามารถจัดทำทะเบียน จัดทำบัญชีหลัก และจัดทำงบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงินได้ถูกต้องครบถ้วน เป็นปัจจุบัน และรายงานสถานการณ์เงินทันตามเวลาที่กำหนด ถือว่ากลุ่มมีประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชี

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีค่อนข้างน้อย ผู้วิจัยจึงรวบรวมปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของสถาบันการเงินชุมชน เช่น กองทุนหมู่บ้าน วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ทำบัญชีโดยตรง ได้แก่ ความรู้ความสามารถทางด้านบัญชี ประสบการณ์ การฝึกอบรม และความเข้าใจในขั้นตอนการจัดทำบัญชีของกลุ่ม และปัจจัยภายนอกจากการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความรู้ทางด้านบัญชีของผู้ทำบัญชี ในการจัดทำบัญชีสิ่งสำคัญคือ ผู้ทำบัญชีต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการบัญชี หมวดบัญชี วงจรบัญชี และการรายงานทางการเงิน หากผู้ทำบัญชีไม่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับบัญชีแล้ว ยากที่จะทำให้การจัดทำบัญชีประสบความสำเร็จได้ (ลลิตา แว่นแก้ว, ญาณินท์ ตั้งภิญโญพุฒิคุณ และไตรรงค์ สวัสดิกุล, 2558) จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้ทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์กองทุนหมู่บ้าน และวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี เนื่องจากผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่ไม่มีวิชาชีพทางด้านบัญชีโดยตรง และยังไม่เห็นความสำคัญของข้อมูลทางบัญชี โดยทางปฏิบัติจะเน้นการจัดทำบัญชีตามความเข้าใจและที่เคยปฏิบัติอยู่เป็นประจำ จึงไม่มีการพัฒนาความรู้เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำบัญชีให้มีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพได้ (กรวิกา อรินใจ, 2553; ขวัญชนก ห่านนิมิตกุลชัย, 2556; ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์ และสุภชัย พาหุมันโต, 2554; ทรายทอง เลิศเปีย, 2557; ธิดาพร อินชุม, 2554; ธีรศักดิ์ แซ่มข้อยและคณะ, 2557; และหทัยกาญจน์ วงศ์เรือง, 2558)

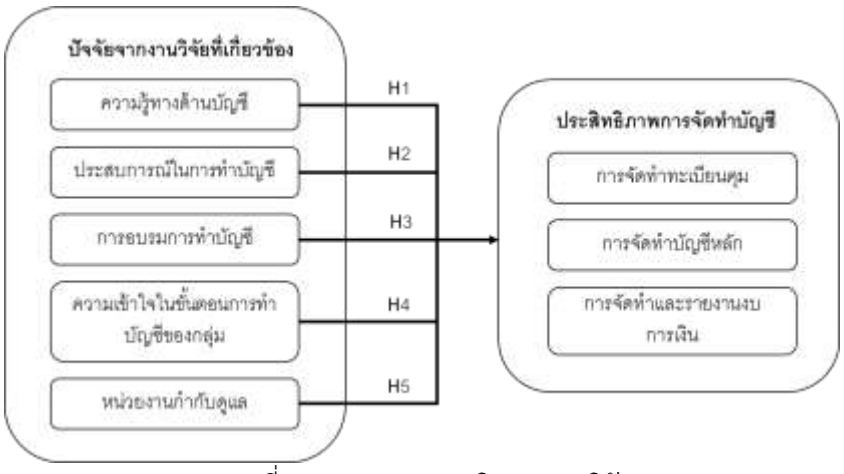
2.2 ประสบการณ์ในการทำบัญชีของผู้ทำบัญชี ประสบการณ์ในการทำบัญชีเป็นหนึ่งองค์ประกอบที่สะท้อนให้เห็นว่าผู้ทำบัญชีมีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางด้านบัญชี (สุธิรา เรือนศรี, 2553) ผู้ทำบัญชีที่มีประสบการณ์ในการทำบัญชีที่เหมาะสมมาก่อน จะทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีอย่างดี และเมื่อเกิดปัญหาในการทำบัญชีจะอาศัยประสบการณ์ที่มีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้ทำบัญชีที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 1 ปี จะมีปัญหาการจัดทำบัญชีมากกว่าผู้ทำบัญชีที่มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี (ปัญจพร ศรีชนาพันธ์, วรพรรณ เขียวรุจี, และปวีณา ศิริภัณฑ์, 2558; กรวิกา อรินใจ, 2553; และทรายทอง เลิศเปียง, 2557)

2.3 การฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี การฝึกอบรมถือเป็นการพัฒนาบุคลากรให้เกิดความเข้าใจในการทำงานขององค์กร และสามารถนำความรู้ความสามารถของตนมาใช้ในการพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้พนักงานมีความกระตือรือร้นในการทำงานอีกด้วย (ชัชชญา ภูวปริยาธร, 2553) จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้ทำบัญชีที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมทางด้านการจัดทำบัญชีอย่างเพียงพอ จะจัดทำบัญชีตามที่ปฏิบัติอยู่แล้วเป็นประจำ โดยไม่คำนึงถึงข้อปฏิบัติอื่นที่ต้องทำ ส่งผลให้การจัดทำบัญชีไม่เป็นไปตามระบบมาตรฐานที่กำหนดและขาดประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชี (ธิดาพร อินชุม, 2554; และ กรวิกา อรินใจ, 2553)

2.4 ความเข้าใจในขั้นตอนจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชี ในการจัดทำบัญชีให้มีประสิทธิภาพผู้ทำบัญชีจะต้องมีความเข้าใจในขั้นตอนการจัดทำบัญชีอย่างถ่องแท้ หากขั้นตอนในการจัดทำบัญชีมีความยุ่งยากและซับซ้อนต่อการปฏิบัติงาน ทำให้ผู้ทำบัญชีไม่เข้าใจขั้นตอนการจัดทำบัญชี และไม่สามารถจัดทำบัญชีตามระเบียบของหน่วยงานส่งเสริมได้ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการประยุกต์วิธีการจัดทำบัญชีหรือขั้นตอนในการจัดทำบัญชีให้เหมาะสมกับบริบทการดำเนินงานของแต่ละชุมชน (นันท์นภัส ธีระอกนิษฐ์ และอรวรรณ นิ่มตลุง, 2556; ธีรศักดิ์ แช่มช้อยและคณะ, 2557; และ ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์ และสุภชัย พาหุมันโต, 2554)

2.5 หน่วยงานกำกับดูแล ในการจัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามระเบียบ หน่วยงานกำกับดูแลมีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำ คำปรึกษา ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีแก่สถาบันการเงินชุมชน ดังนั้นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานกำกับดูแลควรมีความรู้ทางด้านบัญชีและระเบียบในการจัดทำบัญชีและให้การสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ (ชัชชญา ภูวปริยาธร, 2553) แต่จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานกำกับดูแลมีไม่เพียงพอ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่รัฐดูแลไม่ทั่วถึง นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ทางด้านบัญชี จึงไม่สามารถให้คำแนะนำและช่วยแก้ปัญหาได้ (ชัชชญา ภูวปริยาธร, 2553; ขวัญชนก ห่านนิมิตกุลชัย, 2556 และสรัชนุช บุญวุฒิ, 2558)

กรอบแนวคิดและสมมติฐานงานวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย

งานวิจัยนี้ประกอบด้วย 5 สมมติฐาน จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

H1: ความรู้ทางด้านบัญชีของผู้ทำบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

H2: ประสบการณ์ในการทำบัญชีของผู้ทำบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

H3: การฝึกอบรมของผู้ทำบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

H4: ความเข้าใจในขั้นตอนการทำบัญชี มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

H5: การสนับสนุนจากหน่วยงานกำกับดูแลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีนโยบายการออมเงินสัจจะสะสมและมีนโยบายด้านสินเชื่อร่วมด้วย ในจังหวัดมหาสารคาม เนื่องจากกลุ่มออมทรัพย์ที่มีนโยบายด้านสินเชื่อจะมีเอกสารทางการบัญชีมากกว่ากลุ่มที่มีการออมเงินสัจจะสะสมเพียงอย่างเดียว ซึ่งในปี 2557 มีจำนวนกลุ่มออมทรัพย์ที่มีนโยบายด้านสินเชื่อและยังมีสถานะดำเนินงาน จำนวน 136 กลุ่ม จาก 5 อำเภอ ได้แก่ แกดำ โกสุมพิสัย เชียงยืน นาเชือก และพยัคฆภูมิพิสัย (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม, 2557) จากการสำรวจ

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

พบว่า อำเภอนาเชือกและพยัคฆภูมิพิสัยมีจำนวนกลุ่มออมทรัพย์ที่มีนโยบายด้านสินเชื่อ และมีจำนวนกลุ่มที่ยุติการดำเนินการสูงที่สุด ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่มที่ยังดำเนินการอยู่ และกลุ่มเหล่านี้มีการจัดทำบัญชีตามแนวทางปฏิบัติอยู่ในระดับใด ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นแนวทางในการสนับสนุนการจัดทำบัญชีให้กับกลุ่มอื่นๆ และอาจลดจำนวนกลุ่มที่ยุติการดำเนินการได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือก 2 อำเภอนี้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งอำเภอพยัคฆภูมิพิสัยมี 27 กลุ่ม และอำเภอนาเชือก มี 35 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 62 กลุ่ม มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 49 กลุ่ม จากอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย 15 กลุ่ม และอำเภอนาเชือก 29 กลุ่ม มีอัตราการตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 79 ของกลุ่มตัวอย่าง ในจำนวนนี้เป็นกลุ่มที่ยุติการดำเนินงานแล้วในอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย แต่ยังไม่ได้แจ้งต่อนายทะเบียนจำนวน 5 กลุ่ม จึงมีจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์รวมทั้งสิ้น 44 กลุ่มออมทรัพย์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบปลายปิดและแบบประเมินประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีที่ผู้วิจัยพัฒนามาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (กรวิกา อรินใจ, 2553; นันท์นภัส ธีระอกนิษฐ์ และ อรวรรณ นิ่มตลุง, 2556; ชัชชญา ภูวปริยาธร, 2553; และ ธีรศักดิ์ แช่มช้อยและคณะ, 2557) ดังที่ได้อธิบายในหัวข้อก่อนหน้า และผู้วิจัยได้ปรับปรุงให้เหมาะสมกับงานในครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์ แบ่งออกเป็น 5 ปัจจัย ดังนี้

i. ด้านความรู้ทางด้านบัญชี แบบทดสอบความรู้พื้นฐานในการจัดทำบัญชีตามหลักการบัญชีทั่วไป การจัดทำงบการเงิน และความสามารถในการคำนวณดอกเบี้ยเงินกู้ เงินปันผล ค่าปรับ และลูกหนี้คงเหลือ

ii. ด้านประสบการณ์ ประสบการณ์ของผู้ทำบัญชีของกลุ่มในการจัดทำบัญชีให้กับกลุ่มออมทรัพย์กองทุนหมู่บ้าน และ/หรือ วิสาหกิจชุมชน

iii. ด้านการฝึกอบรม การได้รับการฝึกอบรมทางด้านบัญชีของกลุ่มตัวอย่าง 3 ด้าน ได้แก่ การฝึกอบรมการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน และ/หรือ วิสาหกิจชุมชน

iv. ด้านความเข้าใจในขั้นตอนการทำบัญชี วิธีการจัดทำเอกสาร วิธีการจัดทำบัญชี และขั้นตอนการบันทึกบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ ตามคู่มือแนวทางการดำเนินกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สำนักพัฒนาทุนและองค์กรการเงินชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน พ.ศ. 2557

v. ด้านหน่วยงานกำกับดูแล การได้รับการสนับสนุน/ส่งเสริม/ความช่วยเหลือ/คำแนะนำในการจัดทำบัญชีจากหน่วยงานกำกับดูแล

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำคำถามด้านความรู้ทางด้านบัญชี มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ (ประเทือง วิบูลศักดิ์, 2553) ผลที่ได้จากการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่ามากกว่า 0.40 ทุกข้อ ดังนั้นแบบทดสอบมีคุณภาพสามารถจำแนกความรู้ทางด้านบัญชีของผู้ทำบัญชีได้

2.2 แบบประเมินประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี ประเมิน 3 ด้าน ตามคู่มือแนวทางการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยสำนักพัฒนาทุนและองค์กรเงินชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน พ.ศ. 2557 ประกอบด้วย การจัดทำทะเบียนคุมครบถ้วน การจัดทำบัญชีหลักครบถ้วน การจัดทำและรายงานงบการเงินครบถ้วน

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามและแบบประเมินทางไปรษณีย์ไปยังผู้ที่มีหน้าที่จัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ และลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อทำความเข้าใจสภาพพื้นที่และลดระยะเวลาในการเก็บข้อมูล โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้

3.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ส่วนที่ 2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าต่ำสุด (MIN) ค่าสูงสุด (MAX) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแบบประเมินประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนที่ 1 ส่วนที่ 2 และแบบประเมินประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีมาวัดคุณลักษณะของตัวแปรโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการจัดทำบัญชีและประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชี โดยกำหนดตัวแปรดังนี้

ตัวแปรอิสระ (X) คือ ปัจจัยด้านความรู้ด้านบัญชี ประสบการณ์ การฝึกอบรม ความเข้าใจในขั้นตอนการทำบัญชี และหน่วยงานกำกับดูแล

ตัวแปรตาม (Y) คือ ประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตามสมการดังนี้

$$Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + e$$

เมื่อ a คือ ค่าคงที่

b_i คือ สัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน โดย i = 1, 2, 3, 4, 5

X_1 คือ ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถ

X_2 คือ ปัจจัยด้านประสบการณ์

X_3 คือ ปัจจัยด้านการฝึกอบรม

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

X_4 คือ ปัจจัยด้านความเข้าใจในขั้นตอนการทำบัญชี

X_5 คือ ปัจจัยด้านหน่วยงานกำกับดูแล

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 44 กลุ่ม เป็นผู้ทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ ในอำเภอนาเชือกจำนวน 29 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 65.91 และอำเภอพยัคฆภูมิพิสัยจำนวน 15 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 34.09 เป็นเพศหญิงร้อยละ 56.82 เพศชายร้อยละ 43.18 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือระดับ ปวช. โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร และมีรายได้ช่วง 5,001 – 10,000 บาท/เดือน

2. ผลการสำรวจปัจจัยต่างๆ

จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยต่างๆ (ตารางที่ 1) พบว่า

2.1 ด้านความรู้ทางด้านบัญชี (X_1) ผู้ตอบแบบสอบถามมีด้านความรู้ทางด้านบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง โดยคะแนนเฉลี่ย 5.80 จากคะแนนเต็ม 10 แสดงให้เห็นว่า ผู้ทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ ยังต้องได้รับการเพิ่มพูนความรู้พื้นฐานทางด้านบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ โดยเฉพาะการจัดทำดุลและการคำนวณดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าปรับ และลูกหนี้คงเหลือ

2.2 ด้านประสบการณ์ (X_2) ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน และวิสาหกิจชุมชนอยู่ระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 3.07 จากคะแนนเต็ม 8 แสดงให้เห็นว่า ผู้ทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ มีประสบการณ์ในการทำบัญชีให้กับกลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน และวิสาหกิจชุมชนไม่มากนัก

2.3 ด้านการฝึกอบรม (X_3) ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าร่วมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน และวิสาหกิจชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 0.80 จากคะแนนเต็ม 1 คะแนน แสดงให้เห็นว่า ผู้ทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์ ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีอย่างเพียงพอและเหมาะสม

2.4 ด้านความเข้าใจขั้นตอนการทำบัญชี (X_4) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 10.16 จากคะแนนเต็ม 18 แสดงให้เห็นว่า ผู้ทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ บางส่วนยังขาดความเข้าใจในขั้นตอนการทำบัญชีตามคู่มือที่กำหนด โดยเฉพาะการบันทึกรายการในสมุดบัญชีหลัก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ตัวแปร	คะแนนรวม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
ความรู้ทางด้านบัญชี (X_1)	10	5.80	2.12	ปานกลาง
ประสบการณ์ (X_2)	8	3.07	1.66	น้อย
การฝึกอบรม (X_3)	1	0.80	0.41	สูง
ความเข้าใจขั้นตอนการทำบัญชี (X_4)	18	10.16	3.08	ปานกลาง
หน่วยงานกำกับดูแล (X_5)	10	5.09	2.41	ปานกลาง
ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี (Y)	8	4.89	1.73	สูง

2.5 ด้านหน่วยงานกำกับดูแล (X_5) ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับการสนับสนุนด้านต่างๆ จากหน่วยงานในกำกับดูแลอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 5.09 จากคะแนนเต็ม 10 แสดงให้เห็นว่า หน่วยงานกำกับดูแลยังเข้าไปดูแล/สนับสนุน/ส่งเสริมกลุ่มออมทรัพย์ ยังไม่ทั่วถึง หน่วยงานขาดการจัดหาคู่มือการดำเนินงานให้กับกลุ่ม ขาดการเข้าร่วมประชุมในวันส่งเงินสัจจะสะสม ขาดการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มออมทรัพย์ด้วยกัน

3. ผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตโดยรวมอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 4.89 จากคะแนนเต็ม 8 (ตารางที่ 1) โดยส่วนใหญ่มีกลุ่มจัดทำทะเบียนคุมและงบการเงินได้อย่างครบถ้วน รวมถึงเสนอรายงานการเงินต่อคณะกรรมการและสมาชิกอยู่ในระดับสูงมาก ส่วนความถูกต้องของงบการเงินอยู่ในระดับปานกลางและการจัดทำบัญชีหลักอยู่ในระดับต่ำ

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

เมื่อทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีทั้ง 5 ปัจจัย ด้วยวิธีวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3 คู่ คือ การฝึกอบรม (X_3) มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ (X_2) ($r = 0.330$, $p = 0.029$) การฝึกอบรม (X_3) มีความสัมพันธ์กับหน่วยงานกำกับดูแล (X_5) ($r = 0.351$, $p = 0.020$) และความเข้าใจในขั้นตอนการทำบัญชี (X_4) มีความสัมพันธ์กับหน่วยงานกำกับดูแล (X_5) ($r = 0.440$, $p = 0.003$) ซึ่งมีค่าบวกทั้งสามคู่ (ตารางที่ 2)

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ตัวแปร	Y	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5
ประสิทธิภาพฯ (Y)	1					
ความรู้ด้านบัญชี (X_1)	0.305*	1				
ประสบการณ์ (X_2)	0.116	0.189	1			
การฝึกอบรม (X_3)	0.098	0.004	0.330*	1		
ความเข้าใจขั้นตอนฯ (X_4)	0.545**	0.055	0.043	0.026	1	
หน่วยงานกำกับ (X_5)	0.276	0.049	0.173	0.351*	0.440**	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ P = 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ P = 0.01

เพื่อทดสอบว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันก่อนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่าองค์ประกอบความแปรปรวนที่สูงเกินความเป็นจริง (Variance Inflation Factors: VIF) ปรากฏว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระ มีค่าตั้งแต่ 1.044- 1.451 ซึ่งน้อยกว่า 10 และมีค่าการยอมรับ (Tolerance) ของตัวแปรทุกตัว อยู่ระหว่าง 0.689 – 0.958 ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.01 สรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (กัลยา วานิชย์บัญชา และฐิตา วานิชย์บัญชา, 2558)

ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำบัญชีกับประสิทธิภาพการทำบัญชี พบว่า แบบจำลองมีค่า R-Square เท่ากับ 0.380 แสดงให้เห็นว่าแบบจำลองสามารถอธิบายความแปรปรวนในประสิทธิภาพการทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 38 จากผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุ พบว่า ความรู้ทางด้านบัญชี (X_1) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์ (Y) อย่างมีนัยสำคัญ (t = 2.086, p-value = 0.044) และ ความเข้าใจในขั้นตอนการทำบัญชี (X_2) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์ (Y) อย่างมีนัยสำคัญ (t = 3.661, p-value = 0.001) ส่วนด้านประสบการณ์ ด้านการฝึกอบรม และด้านหน่วยงานกำกับดูแล ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอย่างมีนัยสำคัญ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 *ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี*

ปัจจัย	Standardized Coefficients (β)	t	p-value
ความรู้ด้านบัญชี (X_1)	0.272	2.086	0.044*
ประสบการณ์ (X_2)	0.016	0.117	0.907
การฝึกอบรม (X_3)	0.077	0.535	0.595
ความเข้าใจขั้นตอนฯ (X_4)	0.527	3.661	0.001**
หน่วยงานกำกับ (X_5)	0.001	0.007	0.995

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ P = 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ P = 0.01

ตารางที่ 4 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ความรู้ทางด้านบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์	ยอมรับสมมติฐาน
2. ประสบการณ์ในการทำบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์	ปฏิเสธสมมติฐาน
3. การฝึกอบรมฯ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์	ปฏิเสธสมมติฐาน
4. ความเข้าใจในขั้นตอนการทำบัญชี มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์	ยอมรับสมมติฐาน
5. การสนับสนุนจากหน่วยงานกำกับดูแลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์	ปฏิเสธสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการทดสอบสมมติฐานในตารางที่ 3 พบว่า ความรู้ทางด้านบัญชี และความเข้าใจในขั้นตอนการทำบัญชีมีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และ 0.01 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ในการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ฯ ให้มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยผู้ทำบัญชีที่มีความรู้ทางด้านบัญชี เข้าใจหลักการพื้นฐานทางบัญชีทั้งการบันทึกรายการและที่มาของตัวเลข รวมถึงผู้ทำบัญชีจะต้องมีความเข้าใจในขั้นตอนการทำบัญชีที่ทางหน่วยงานภาครัฐกำหนดให้ทำ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนการจัดทำบัญชี ควรกำหนดให้เหมาะสมกับสภาพ

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์และง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ (ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์ และสุภชัย พาหุมันโต, 2554; นันท์นภัส ธีระอกนิษฐ์ และอรวรรณ นิ่มตลุง, 2556) เพื่อให้ผู้ทำบัญชีสามารถเข้าใจขั้นตอนต่างๆ ได้ไม่ยาก

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน และวิสาหกิจชุมชน ซึ่งพบว่า ผู้ทำบัญชีที่มีความรู้ด้านบัญชีเป็นอย่างดี จะช่วยทำให้กองทุนหมู่บ้านมีจัดการทางด้านการเงินและบัญชีที่ดีได้ (หทัยกาญจน์ วงศ์เรือง, 2558; ทรายทอง เลิศเปีย, 2557) และผู้ทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านที่ไม่มีความรู้พื้นฐานทางบัญชี จะทำบัญชีแบบไม่เป็นระบบ และไม่สามารถนำผลเสนอการดำเนินงานเพื่อให้คณะกรรมการนำมาประกอบการวางแผนและตัดสินใจในการบริหารจัดการกองทุนหบ้านได้ (ธิดาพร อินชุม, 2554; ธีรศักดิ์ แช่มช้อยและคณะ, 2557)

นอกจากนี้ ผู้ทำบัญชีที่ไม่มีความเข้าใจในขั้นตอนการจัดทำบัญชี จะไม่สามารถทำบัญชีได้ครบถ้วนตามระเบียบข้อบังคับ (นันท์นภัส ธีระอกนิษฐ์ และอรวรรณ นิ่มตลุง, 2556) เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์ และสุภชัย พาหุมันโต (2554) พบว่า ผู้ทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของขั้นตอนการจัดทำบัญชีที่หน่วยงานภาครัฐนำเสนอ ทำให้ไม่สามารถจัดทำบัญชีให้ถูกต้องได้ ซึ่งนันท์นภัส ธีระอกนิษฐ์ และอรวรรณ นิ่มตลุง (2556) ให้ข้อคิดเห็นว่า เหตุที่ผู้ทำบัญชีไม่ให้ความสำคัญกับขั้นตอนการจัดทำบัญชีของภาครัฐ อาจเพราะระบบบัญชีมีความยุ่งยาก ซับซ้อน ยากต่อการนำมาปฏิบัติ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรออกแบบระบบบัญชีให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและสามารถปฏิบัติได้ จึงจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ปฏิบัติและกลุ่มออมทรัพย์

ส่วนปัจจัยด้านประสบการณ์ในการทำบัญชี (X_2) การฝึกอบรมด้านการทำบัญชี (X_3) และการสนับสนุนจากหน่วยงานกำกับดูแล (X_5) ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต แสดงให้เห็นว่า ประสบการณ์ในการทำบัญชี การอบรมด้านการทำบัญชี และการสนับสนุนจากหน่วยงานกำกับดูแลที่ผู้ทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ได้รับ ยังไม่สามารถสนับสนุนให้ผู้ทำบัญชีสามารถทำบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ ด้านประสบการณ์ในการทำบัญชีที่ผู้ทำบัญชีมี อาจไม่ใช่การทำบัญชีที่ถูกต้องตามระเบียบที่กำหนด (ขวัญชนก ห่านนิมิตกุลชัย, 2556) ซึ่งผู้ทำบัญชีอาจทำบัญชีตามแบบที่ปฏิบัติเป็นประจำ หรือแบบที่สืบทอดกันมา ซึ่งไม่เป็นระบบและไม่มีมาตรฐาน (กรวิกา อรินใจ, 2553) ทำให้ผู้ทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ไม่สามารถทำบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ด้านการอบรมทางด้านบัญชีที่ผู้ทำบัญชีได้รับ อาจมีเนื้อหาหรือแนวทางการอบรมที่ยังไม่สามารถทำให้ผู้ทำบัญชีนำความรู้จากการอบรมมาปฏิบัติจริงได้ รวมถึงผู้ทำบัญชีอาจไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานกำกับดูแลอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ จึงทำให้ผู้ทำบัญชีไม่สามารถจัดทำบัญชีได้อย่างถูกต้อง

ซึ่งผลการวิจัยนี้ ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ ปัญจพร ศรีชนาพันธ์ วรพรรณ เขียวรุจี, และปวีณา ศิริภัณฑ์ (2558) และ กรวิกา อรินใจ (2553) ที่พบว่า ประสบการณ์ในการทำบัญชีของผู้ทำบัญชีส่งผลต่อการจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน รวมถึง ธิดาพร อินชุม (2554) พบว่า การอบรมด้านการจัดทำบัญชีที่เพียงพอ จะสามารถจัดทำบัญชีที่เป็นระบบมาตรฐานได้ และ ชัชชญา ภูวปริยาธร (2553) ชี้ให้เห็นว่า หน่วยงานกำกับดูแลมีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำ ส่งเสริม และสนับสนุน ให้เกิดการทำบัญชีอย่างถูกต้อง

แต่เนื่องจากในพื้นที่การศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์การทำบัญชีที่ไม่ถูกต้อง ได้รับการอบรมทางด้านบัญชีที่ยังไม่เกิดประสิทธิผล และได้รับการสนับสนุนที่ยังไม่เพียงพอ จึงทำให้ต้องใช้ความรู้และความเข้าใจของผู้ทำบัญชีเป็นหลักในการจัดทำบัญชี ผู้เกี่ยวข้องควรพิจารณาทบทวนการส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มออมทรัพย์ให้ผู้ทำบัญชีได้รับประสบการณ์การทำบัญชีที่ถูกต้อง ได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการ และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอย่างเต็มกำลัง จะช่วยให้ผู้ทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์สามารถจัดทำบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุปและข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การวิจัยนี้ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งพบว่า (1) ความรู้ทางด้านบัญชีและความเข้าใจในขั้นตอนการทำบัญชีของผู้ทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ และ (2) ประสบการณ์ในการทำบัญชีให้กับกลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน และวิสาหกิจชุมชนของผู้ทำบัญชี การอบรมทางด้านบัญชี และการสนับสนุนจากหน่วยงานกำกับดูแล ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ ดังนั้นหากผู้ทำบัญชีมีความรู้พื้นฐานทางด้านบัญชี ผู้ทำบัญชีจะเข้าใจและให้ความสำคัญกับการจัดทำข้อมูลทางการบัญชีและทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการทำบัญชีตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีให้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ดังนี้

1. ผู้ทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์ควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นทางด้านบัญชีและวิธีการจัดทำบัญชีตามคู่มือเพื่อทำบัญชีให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และผู้ทำบัญชีควรเรียนรู้เชิงปฏิบัติการจากผู้ทำบัญชีของกลุ่มที่มีผลการประเมินประสิทธิภาพทางด้านการจัดทำบัญชีสูง

2. คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ควรให้ความสำคัญกับการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ และสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ทำบัญชีได้มีโอกาสในการพัฒนาความรู้ด้านการทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถของผู้ทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์

3. หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรกำหนดรูปแบบ วิธีการจัดทำบัญชี หรือขั้นตอนการจัดทำบัญชีให้มีความเหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และสามารถปฏิบัติได้จริง และให้การสนับสนุนส่งเสริมการทำบัญชีของกลุ่มอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ ทั้งในด้านการจัดอบรมโดยเน้นการอบรมเชิงปฏิบัติการ การเป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาระหว่างการดำเนินการของกลุ่ม และการติดตามและประเมินผล รวมถึงการสนับสนุนการถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการจากกลุ่มออมทรัพย์ที่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ เฉพาะในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ดังนั้นการวิจัยในอนาคตควรนำปัจจัยที่ทำการศึกษาในงานวิจัยนี้ไปศึกษากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในพื้นที่อื่น ผลการศึกษาอาจแตกต่างจากผลการศึกษานี้ นอกจากนี้งานวิจัยในอนาคตอาจศึกษา

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ปัจจัยอื่นเพิ่มเติม เช่น ระเบียบข้อบังคับ การสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา หรือการสนับสนุนจากคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งอาจช่วยให้ขยายองค์ความรู้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมการพัฒนาชุมชน. (2557ก). **แนวทางการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พ.ศ. 2557**. กรุงเทพมหานคร.

_____ . (2557ข). **ฐานข้อมูลกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พ.ศ. 2557.** เข้าถึงเมื่อ 6 กันยายน 2558. เข้าถึงได้จาก http://www.fund.cdd.go.th/

กรวิกา อรินใจ. (2553). “ปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย.” การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กิตติศักดิ์ มะลัย. (2557). “ผลกระทบของการควบคุมภายในเชิงกลยุทธ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของวิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวศึกษาเอกชนในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบัญชี คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

กัลยา วานิชย์บัญชา และฐิตา วนิชย์บัญชา. (2558). **“การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล.”** พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: สามลดา.

ขวัญชนก ห่านนิมิตกุลชัย. (2556). “แนวทางปฏิบัติและปัญหาในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสกลนคร.” ใน **Proceedings เรื่องเต็มการประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 51: สาขาศึกษาศาสตร์, สาขาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. วันที่ 5-7 กุมภาพันธ์ 2556. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. เข้าถึงเมื่อ 20 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก http://kukr.lib.ku.ac.th/proceedings/KUCON/ search_detail/result/13490

ชัชชญา ภูวปริยาธร. (2553). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดทำบัญชีและงบการเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในมุมมองของผู้ผ่านการอบรมผู้ตรวจสอบบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง**.**” การศึกษาด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ทรายทอง เลิศเปียง. (2557). **ความสามารถของสมาชิกในการจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านพื้นที่ อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง. ศูนย์วิจัยวิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง**. เข้าถึงเมื่อ 20 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก http://www.lit.ac.th/ index.php?r=research/article/view&id= ART570007

ธิดาพร อินชุม. (2554). “ปัญหาด้านจัดบัญชีและการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองใน อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่.” การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธีรศักดิ์ แช่มช้อย, ขวัญ ธรรมไชยางกูร, เจษฎาภรณ์ พรหมจักรแก้ว, จุฬารัตน์ ปิงพะยอม, ศรารัตน์ ตรีเจริญ และอัมวิกา วันมาละ. (2557). **การศึกษาระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน: กรณีศึกษาหมู่บ้านเจดีย์ขาว หมู่ที่ 5 ตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน**. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ.

นันท์นภัส ธีระอกนิษฐ์ และอรวรรณ นิ่มตลุง. (2556). “การศึกษาปัญหาและแนวทางการปฏิบัติงานตามระบบบัญชี กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร.” **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร** 5, 9 (มกราคม – มิถุนายน): 29-36.

ประเทือง วิบูลศักดิ์. (2553). **การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination)**. เข้าถึงเมื่อ 25 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก htttp://www.sahavicha.com/?name=media&file=readmedia &id=1691.

ปัญจพร ศรีชนาพันธ์, วรพรรณ เขียวรุจี และปวีณา ศิริภัณฑ์. (2558). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาในการจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง.” **วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์)** 8, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม): 88 - 97.

ลลิตา แว่นแก้ว, ญาณินท์ ตั้งภิญโญพุฒิคุณ และไตรรงค์ สวัสดิกุล. (2558). “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติทางการบัญชีที่ดีกับคุณภาพการทำงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดขอนแก่น.” **วารสารคณะมนุษศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม** 34, 2 (มีนาคม – เมษายน): 155-163.

ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์ และสุภชัย พาหุมันโต. (2554). “การศึกษาระบบบัญชี สำหรับกลุ่มผู้ผลิตโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดอุบลราชธานี.” **วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร** 6, 1 (เมษายน – กันยายน): 75-89.

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2547). **พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547**. เข้าถึงเมื่อ 31 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก http://www.fap.or.th

สรัชนุช บุญวุฒิ. (2558). “ปัญหาและรูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบัญชี สำหรับวิสาหกิจชุมชน: กลุ่มผู้ผลิตข้าวแต๋น บ้านหนองหลาย อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง.” ใน Proceeding **การประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนองานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15**, 161 – 172. ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม. (2557). **ฐานข้อมูลกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ.2557**. เข้าถึงเมื่อ 6 กันยายน 2558, เข้าถึงได้จาก http://mahasarakham.cdd.go.th/

สุธิรา เรือนศรี. (2553). “การศึกษาทัศนคติในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อผู้ทำบัญชีและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางบัญชี ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในภาคตะวันออก.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบัญชี คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา.

หทัยกาญจน์ วงศ์เรือง. (2558). “ความสามารถของผู้จัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก.” การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.